

Yerevan State University

Faculty of Mathematics and Mechanics

Bachelor's Study Programme – “Actuarial and Financial Mathematics”

Total Number of Students in Group - 58

Analytical Report on Focus-Group Research (FGR) Results

FGR Date – 18.05.2023

FGR Duration – 68 minutes

Number of FGR Participants – 11

General Characteristics of Participants

Participant	Gender	Age	GPA	Region	Living Environment	Works	Works by Profession
Մ1	իգական	21	18,5	Լոռի	Քաղաք	այո	այո
Մ2	իգական	22	17,5	Արարատ	Գյուղ	այո	այո
Մ3	իգական	21	15,8	Կոտայք	Քաղաք	այո	այո
Մ4	իգական	22	19,4	Գեղարքունիք	Քաղաք	այո	այո
Մ5	իգական	21	11,7	Արմավիր	Քաղաք	այո	ոչ
Մ6	իգական	21	19,47	Երևան	Քաղաք	-	-
Մ7	իգական	21	15,89	Կոտայք	Քաղաք	ոչ	ոչ
Մ8	իգական	21	15,89	Գեղարքունիք	Գյուղ	այո	այո
Մ9	իգական	21	16,7	Կոտայք	Քաղաք	-	-
Մ10	արական	22	11	Սյունիք	Քաղաք	այո	ոչ
Մ11	իգական	23	19,3	Երևան	Քաղաք	այո	այո

1. Motives of Choosing the Specialty (Study Programme) and Satisfaction at the Graduation Stage

Ուսանողներն այս ԿԾ-ն ընտրել են՝ դպրոցում մաթեմատիկային լավ տիրապետելով, ինչպես նաև առաջնորդվելով աշխատաշուկայում բարձր վարձատրվող աշխատատեղերի առկայությամբ, նաև՝ ծանոթների խորհուրդներով:

Զնայած որոշակի քննադատական, ինչպես նաև ինքնաքննադատական վերաբերմունքի՝ ուսանողների մեծ մասն իրենց ԿԾ-ից գոհ են. նշում են, որ ձեռք են բերել հիմնարար գիտելիքներ և արդեն իսկ աշխատում են մասնագիտությամբ:

«Մ6 – Օրինակ, ընդհանուր միջ կա տարածված, որ համալսարանում տեսություն են մենակ անցնում, իրականում համալսարանի տված առարկաները, դասընթացները բավականին ... կարող ա տեխնիկապես էդ գործնական հատվածը չենք իրականացնում համալսարանի կահավորման պատճառով, բայց էնքան տվել են, որ հիմա էս պահի դրությամբ մեր կուրսում 60 հոգի մոտավոր կա ու երևի մոտ 45-ը մասնագիտական արդեն աշխատում են: Այսինքն էն, որ կարողանում ենք գնալ միայն համալսարանի գիտելիքներով հարցազրույցի ու հարցազրույցի տեղը ասեն՝ լավ դու ո՞նց էսքանը գիտես, էդ արդեն ծրագրի ամենալավ կետերից ա: Այսինքն կարողա հայերեն են դասախոսների տրամադրած նյութերը, ասենք չգիտեմ, տարբեր աղբյուրներից են գտնում և իրանք էլ անընդհատ փոփոխում են»:

«Մ1 – Մասնագիտական կողմը, որ նշում են, ոչ թե ուղղակի սկսնակի տեսանկյունից, այլ դու միանգամից կարողանում ես բավականին լավ տեղում աշխատանք գտնել, բավականին լայն ա շուկան ու մեր մասնագիտության ամենամեծ դրական կողմերից մեկը էն ա, որ հենց շուկան էլ բաց ա, այսինքն շուկան ամբողջովին էս պահի դրությամբ, երևի մեր կուրսի կեսը կասեն, բաց ա երիտասարդ մասնագետներ ընդունելու համար, ու համալսարանը տալիս ա էդ հնարավորությունը ու ամենամեծ պլյուսներից մեկն էլ էն ա, որ հաստատ պատահական չի էրեխեքի համար, որ գնում ես հարցազրույցի, ասում ես սկտուարականն եմ ավարտել, էդ իրանց համար մեծ պլյուս ա»:

Այն ուսանողները, ովքեր մասնակցել են ակադեմիական մոբիլության ծրագրերին և կարողանում են ԵՊՀ կրթությունն այս ոլորտում համեմատել եվրոպական բուհերի համարժեք կրթական ծրագրերի հետ, նույնպես նշում են, որ այս ԿԾ-ում փոխանցվում են և՛ բավարար տեսական գիտելիքներ, և՛ անհրաժեշտ կիրառական կարողություններ, որոնք աշխատաշուկայում տեղավորվելու բոլոր հնարավորությունները ստեղծում են:

«Մ11 – Ու տեսականի, գործնականի մասով էլի ասեմ, օրինակ՝ ես միշտ մտածում էի, որ ստեղ տեսական կրթություն ենք ստանում, ու չգիտեմ, դրսում ենթադրենք շատ ավելի գործնական ա, բայց ես մի կիսամյակ դրսում սովորել եմ էրազումսով ու էնտեղ էնքան տեսական էր, որ ես սենց ասած գնահատեցի ստեղի էդ գործնական հատվածը, որովհետև իրականում նենց չի էլի, որ... տեսությունը սովորում ենք, բայց դրա հիման վրա իրականում շատ լավ գործնական գիտելիքներ ենք ձեռք բերում: Ճիշտ ա, հնարավոր ա՝ էստեղ էդքան լավ համակարգչային տեխնիկա չկա, չգիտեմ, սլայդներ ցուցադրելու էդքան

տեխնիկա չկա, չգիտեմ ուրիշ ֆակուլտետներում ոնց, բայց մեր ֆակուլտետի դասախոսները ամեն ինչ անում են, որ էդ ամեն ինչը ծածկեն ուրիշ հնարավոր բաներով, ենթադրենք միշտ ընտրում ենք նենց մի հատ լսարան, որտեղ հնարավորություն կա սլայդ ցուցադրել, կամ չգիտեմ, երեկոները կարող ա օնլայն միանանք զուտով ինչ-որ բան անենք, ու էդ ամեն ինչը միշտ նենց ա, որ ծածկում ա էն, ինչը ենթադրենք համալսարանում չկա»:

Պետք է նշել, որ այս ԿԾ-ի ուսանողների գնահատականները տարբերվում են ԵՊՀ շատ կրթական ծրագրերի գնահատականներից իրենց դրական բնույթով. այստեղ և՛ տեսական, և՛ կիրառական գիտելիքների և կարողությունների փոխանցումը հավասարակշիռ է, իսկ կրթական ծրագիրն առաջնորդվում է աշխատաշուկայի պահանջներով:

Նշվեց նաև, որ այս ԿԾ-ը բազմակողմանի գիտելիքներ և կարողություններ է փոխանցում. սա ԿԾ-ի ուժեղ կողմերից է:

«Մ6 – Կրթական ծրագիրը մենակ մի ուղղվածություն չի տալիս, որ հետագայում մենք շարունակենք, այսինքն միաժամանակ և՛ ֆինանսների մեջ ա խորացնում, և՛ տնտեսագիտության մեջ ա խորացնում, և՛ ռիսկերի ու նաև IT: Էրեխեք ունենք, որ էդ կողմով են խորանում, այսինքն սովյալների հետ աշխատանք, որը որ... այսինքն առարկաներ ունենք, որոնք որ նաև դա ա փակում, էդ էլի շատ մեծ պլյուս ա: Ես եկա ստեղ, նույնիսկ հաշվապահություն ու աուդիտ ենք անցնում ու էրեխեք կան, որ դրանով արդեն զբաղվում են»:

«Մ1 – Մենք վիճակագրական շատ ուժեղ կտոր ունեինք, համեմատությունների տեսությունը և վիճակագրությունը շատ-շատ խորացված ա եղել, բայց կոնկրետ մասնագիտականը ուղղված է հենց վիճակագրական ուղղությամբ, տնտեսագիտությունից էլ կար»:

2. Main Strengths and Weaknesses of Study Programme

Ինչպես արդեն նշվեց, ԿԾ-ը հիմնականում ունի դրական կողմեր՝ հիմնարար տեսական գիտելիքների և անհրաժեշտ կիրառական կարողությունների փոխանցում, աշխատաշուկայում անմիջապես աշխատելու հնարավորություն, բազմակողմանիություն, արդիականություն, և այլն:

Որոշ քննադատություններ են հնչել՝ կապված առանձին դասընթացների և դասախոսների հետ: Այսպես, ուսանողները դժգոհ են «*Դիսկրետ մաթեմատիկա*» առարկայից, նշում են նաև, որ ֆակուլտետում նույն դասախոսից դժգոհ են նաև այլ խմբերում, և հիմնականում նշում են դասախոսի կողմից կիրառվող դասավանդման ոչ արդյունավետ մեթոդաբանությունն ու մոտեցումները:

Ամենաարդյունավետ առարկաներից նշվել են «Տնտեսագիտությունը», «Օպտիմիզացիայի մեթոդները», «Մաթանալիզը», «Ֆինանսական մաթեմատիկան»: Նշվել է նաև, որ արդյունավետ են համարում ԿՕ-ի առարկաների մեծ մասը:

Նշվեց, որ ցանկալի կլիներ ծրագրավորումն է՛լ ավելի տևական և խորացված անցնել. ծրագրավորման լեզուներից կուզեին ավելի շատ խորանալ, օրինակ՝ Python-ի մեջ:

Ուսանողները նշեցին, որ մասնագիտական անգլերենին չեն տիրապետում, ինչը մեծ խոչընդոտ է՝ մասնագիտական գրականությանը տիրապետելու, ինչպես նաև աշխատաշուկայում արդյունավետ լինելու առումներով:

3. Degree of Achievement of the Most Important Learning Outcomes

Number	Programme Learning Outcomes	The necessity of knowledge and competencies acquired during the learning process for future professional activities			The level of mastery of knowledge and competencies acquired during the learning process		
		Necessary	Partially necessary	Not necessary at all	Full mastery	Partial mastery	Do not master
1.	Ներկայացնել հավանականությունների տեսության և մաթեմատիկական վիճակագրության հիմունքները:	10	1		6	5	
2.	Ձևակերպել ապահովագրության հիմունքները և հիմնախնդիրները, վերաապահովագրության սկզբունքները:	5	6		6	5	
3.	Ներկայացնել ներդրումային պորտֆելի կառուցման և կառավարման հիմունք-ները, բացատրել նրա կառուցման մեջ ածանցյալ գործիքների օգտագործման սկզբունքները:	10	1		7	4	
4.	Մաթեմատիկական և վիճակագրական մեթոդների և մոդելների միջոցով վերլուծել և գնահատել տնտեսական իրավիճակը մակրո և միկրո մակարդակում:	9	2		6	5	
5.	Օգտագործել ֆինանսական ածանցյալները ակտուարական գործընթացում:	9	2		5	4	2
6.	Դասակարգել ֆինանսական տարբեր գործիքներ՝ մատնանշելով դրանց կիրառության ոլորտները և նպատակահարմարությունը:	9	2		7	4	
7.	Փոփոխվող միջավայրի պայմաններում առաջադրել լուծումներ, ընդունել որոշումներ անորոշության պայմաններում:	10	1		7	4	
8.	Աշխատել տվյալների մեծ բազաների հետ, դրանց օգնությամբ կառուցել ազդեցությունների գնահատում, իրականացնել վերլուծություններ և կանխատեսումներ:	10	1		6	5	

Ուսանողների կողմից լրացված աղյուսակից կարելի է տեսնել, որ իրենց մեծ մասը գրեթե բոլոր կրթական վերջնարդյունքները՝ բացի 2-ից, անհրաժեշտ է համարում: Միևնույն ժամանակ կարելի է տեսնել, որ ուսանողների զգալի մասը կրթական վերջնարդյունքներին մասամբ է տիրապետում, իսկ 5-ին որոշ ուսանողներ չեն տիրապետում:

4. Individual and Graduation Work

Ուսանողները նշում են, որ իրենց հանձնարարվող ինքնուրույն աշխատանքներն ունեն հետազոտական բնույթ, ինչը դրանք համարժեք է դարձնում կուրսային աշխատանքերին: Սա նշանակում է, որ ուսումնական տարվա ընթացքում բազում այդպիսի «կուրսային աշխատանքներ» են պատրաստել և ներկայացրել, այդ թվում՝ ընթացիկ քննություններին:

Այս հանգամանքը հատկապես յոթերորդ կիսամյակի վերջում դժվարություններ է ստեղծել ավարտական աշխատանքը ժամանակին սկսելու առումով. մինչև չհանձնելին յոթերորդ կիսամյակի քննաշրջանը, ժամանակ չէին ունենում սկսել ավարտականները, իսկ հետո ավարտական աշխատանքների պատրաստման վրա ընդամենը մեկ կիսամյակ էր մնացել, ինչը որակյալ աշխատանքներ պատրաստելու առումով բավարար չէր:

«Մ1 – Հետազոտական աշխատանքները եղել են կուրսային աշխատանքների ֆորմատով, իսկ կուրսային աշխատանքները հիմնականում 3-րդ կուրսում են իրականացնում, 4-րդ կուրսից դուրս սկսում են դիպլոմային թեմայի ընտրությունը ու շարունակում են դրա վրա, նորմալ չէր, որ 4-րդ կուրսի առաջին կիսամյակում գրեինք 4-5 հատ հետազոտական աշխատանք, ընդհանրապես նորմալ չէր: Ոչ միայն շուտ լինեն, գոնե թեթևացնեն, օրինակ՝ մենք դիպլոմային աշխատանքը փաստացի սկսել ենք փետրվար ամսից, որովհետև հունվարին եզրափակիչ ավարտական քննությունների էինք, այսինքն փետրվարից ենք սկսել դիպլոմայինը, ժամանակը չէր հերիքում»:

Ինչպես արդեն նշվեց, տարբեր առարկաներից հանձնարարված ինքնուրույն աշխատանքները հետազոտական բնույթ էին կրում և ուսանողների համար շար արդյունավետ միջոց էին՝ կիրառելու և պաշտպանելու ստացված գիտելիքներն ու արդյունքները: Միևնույն ժամանակ, ուսանողները բողոքեցին առանձին առարկաների շրջանակներում հանձնարարությունները ուշ հայտարարելու երևույթից, որը կախված էր առանձին դասախոսներից: Հանձնարարությունները տրվել են ընթացիկ քննություններից քիչ առաջ, և ուսանողները դժվարությամբ են հասցրել դրանք կատարել: Պահանջում են այդ գործընթացի կանոնակարգում:

«Մ2 – Մեզ ընդհանրապես չեն էլ տեղեկացրել, որ մենք էդ առարկայից պետք ա հետազոտական ներկայացնենք, սենց հանկարծակի ասել են»:
«Մ11 – Ու էս հարցը շատ անգամներ գիտխորհրդում բարձրացվել ա, բայց վերջնական լուծում տենց էլ չի ստացել»:

Խոսելով ավարտական աշխատանքների մասին՝ ուսանողները նշեցին, որ դրանք իրենց ուսման, անցած դասընթացների, պատրաստված և ներկայացված հետազոտական/կուրսային աշխատանքների մի մասի ամփոփումն են.

«Մ2 – Ամեն մի ավարտական աշխատանքը, սենց ասած, մեր անցածի մի հատ փոքր ամփոփումն ա, կտոր»:

Այս իմաստով ուսանողներն ավելի կարևոր և արդյունավետ են համարում ավատարական աշխատանքների պատրաստման և պաշտպանության փոխարեն պետական ամփոփիչ քննության հանձնումը: Այս ԿԾ-ի ուսանողները ԵՊՀ այլ ծրագրերի ուսանողների մեջ միակ խումբն են, որ այդպիսի առաջարկություն են արել՝ հիմնավորելով այն նրանով, որ անկախ ավարտական աշխատանքից՝ ընթացքում բազում նմանատիպ (ավելի կարճ) հետազոտական աշխատանքներ են պաշտպանում, մինչդեռ հենց աշխատաշուկա մտնելուց առաջ կարիք կա ամփոփելու, վերհիշելու, հանձնելու այն բոլոր գիտելիքները, որոնք ստացել են ուսման չորս տարիների ընթացքում և մասամբ ժամանակին, վաղ կուրսերում չէին կարևորել:

«Մ1 – Կուզեի նենց լիներ, որ վերջում 4 տարվա գիտելիքները ինչ-որ ձև ամփոփվեր, տենց ավելի լավ կլիներ պատկերացումները, մեր կուրսում ասենք շատերը ունեն աշխատանք, բայց հիմնականում շուկան բացվում ա 4-րդ կուրսից, որ դու կարաս մասնակցես հարցազրույցների, էդ ամենը լավ ուսումնասիրելու համար, ճիշտ կլինի, որ մեր մասնագիտության համար կոնկրետ դիպլոմայինները հանեն ու տեղը լինի 4 տարվա մեր անցածը մի հատ ամփոփված կամ երկու հատ քննության տեսքով»:

«Մ6 – Այսինքն էդ գիտելիքը, ... , որ առարկա կա մտածում ենք՝ ինչներիս ա պետք ու չենք սովորում, էս էն ամենալավ դեպքերից ա լինելու, որ մենք կարանք նորից կրկնենք ու սովորենք»:

«Մ2 – Ու հետագայում էդ գիտելիքը շատ ա օգնելու, հա՛մ մագիստրատուրայում ա օգնելու, հա՛մ նենց, այսինքն պետական ավարտական քննությունները լիքը պլյուսներ ունի»:

5. Internship

Ուսանողներից ոմանք իրենց պրակտիկան անցել են հենց աշխատավայրում, ոմանք էլ՝ կազմակերպություններում, որտեղ պրակտիկայի ավարտին ընդունվեցին աշխատանքի: Այն ուսանողները, ովքեր պրակտիկան անցնելիս դեռ չէին աշխատում, պրակտիկայից առավելապես օգտվեցին, քանի որ և՛ գործունեության նոր բնագավառ են հայտնաբերել, և՛ նոր գործնական կապեր են ձեռք բերել, և՛ աշխատանք:

«Մ5 – Ես մասնագիտությամբ չէի աշխատում ու պրակտիկայի ընթացքում հասկացա, որ կարելի ա էս ուղղությամբ գնալ, պրակտիկան ինձ շատ ա օգնել»:

Միևնույն ժամանակ, այն ուսանողները, ովքեր պրակտիկան անցել են իրենց իսկ աշխատավայրում, դժվարացել են իրենց գործունեության արդյունքները պարբերաբար ներկայացնել Moodle հարթակում, քանի որ դա իրենց աշխատատեղի գաղտնիքն է: Բացի

այդ, առաջարկում են տարբերակել աշխատանքային փորձով ու առանց փորձի ուսանողներին, և ըստ դրա տարբերակել նաև պրակտիկան գնահատելու մոտեցումները:

«Մ1 – Մուղղում, որ ամեն շաբաթ պիտի գրես, թե ինչ ես արել, եթե մարդը իրա մասնագիտական աշխատանքը անում ա, հաստատ չի կարա գործի հաշվարկների կտորները դնի, ու դուրս ա գալիս, որ ինչ-որ ուղղակի անիմաստ տեքստեր ա գրելու: Ու կառաջարկեի, որ էն մարդիկ, ովքեր կես տարվա աշխատող են, մասնագիտությամբ արդեն աշխատում են, պրակտիկան ավտոմատ ստանան»:

Ուսանողները նշում են նաև, որ պրակտիկայի արդյունավետությունը կախված էր ոչ միայն մասնագիտական կազմակերպությունից, այլ նաև ուսանողներից. ոմանք պրակտիկայից կարողացան առավելագույնը քաղել, ոմանք էլ անգամ չեն փորձել, ու դա էլ է համարվել անցած պրակտիկա:

«Մ11 – Ես, օրինակ, աշխատավայրում չեմ անցել պրակտիկան, էդ պահին չէի աշխատում ու ինքը շատ-շատ արդյունավետ ա եղել, բայց էդ նույն իմ համակուրսեցու համար, ով անցել ա նույն տեղում, ինքը ընդհանրապես չի գնացել պրակտիկայի: Այսինքն, շատը գալիս ա մարդուց: Կազմակերպությունը կարա շատ լավը լինի, համալսարանը քեզ ուղղորդի, որ դու գնաս տենց տեղերում պրակտիկա անցնես, բայց ընդհանրապես չգնաս, այսինքն նենց չի, որ ընդհանուր ա»:

«Մ2 – Թե՛ մարդուց, թե՛ էն տեղից, որ անցնում ես, որովհետև չես անում, մեծ բան ես կորցնում»:

Խոսելով գրագողության տարածված փորձից՝ ուսանողները նշել են, որ ամենուր կան ուսանողներ, ովքեր արտագրում են և ստանում գնահատական, ուստի այդ փորձը ոմանց օգուտ է բերում և, համապատասխանաբար, այդպիսի ուսանողները գրագողությունից չեն հրաժարվի: Խնդիրը կարելի է լուծել խիստ պատժամիջոցներով և արգելքներով, որոնք ԵՊՀ-ում չեն կիրառվում:

«Մ6 – Համալսարանում էլ կա, նույնն ա, որ ուսանողը չի սովորում, քննությանը գալի արտագրում, ստանում ա, էդ լրիվ նույն բանն ա: Մենք առաջարկեցինք խլացուցիչ միացնել, ասեցին օրենքը թույլ չի տալիս»:

6. Teaching, Learning and Assessment

Ուսանողները նշում են, որ դասախոսների գիտելիքների մասին դատել չեն կարող, քանի որ որևէ դասախոսից ավել չգիտեն, սակայն դասախոսներին կարող են տարբերակել ըստ դասավանդման արդյունավետ, և ոչ արդյունավետ մեթոդների և մոտեցումների:

«Մ8 – Գիտելիքների մասով էդքան չենք կարա ասենք, որովհետև մեր դասախոսները մեծամասամբ, ոչ բոլորը իհարկե, իրոք լավ գիտելիքներ ունեն, ուղղակի էստեղ խնդիրը պայմանավորված ա իրանց մատուցման ոճին, կարելի ա ավել ինչ-որ նոր բաներ անել, օրինակ՝ ունենք երիտասարդ դասախոսներ, ում դասերը մեզ համար շատ հաճելի են, որովհետև շատ լավ են մատուցում»:

Դասախոսների մեծ մասին արդյունավետ են համարում, սակայն ունեցել են նաև առանձին դասախոսներ, ում դասավանդման ձևն ու բովանդակությունը ուսանողներին ոչինչ չի տվել:

«**Մ1** – Գիտելիքի խնդիր էլ ա եղել, տարիքի խնդիր ա եղել, էն որ արդեն մենք էլ չենք հարմարվում էդ դասախոսին»:

«**Մ8** – Օրինակ՝ դասախոս կար, իրա դասին ներկա լինելուց շատ բան էր կախված: Ուսանողը պետք ա պարտադիր ներկա լինի դասին, ես կարծում եմ, որ բոլոր դասախոսները էդպես պետք ա լինեն: Ուսանողների ներկայությունը դասին պարտադիր ա, ես լիքը բացակայել եմ ու ոնց որ փոշմանում եմ, դրա համար եմ էս հարցը բարձրացնում: Ու մատուցման ձևը, ... դասախոսը, ումից ընկերներս դժգոհում են ..., առհասարակ մենք ո՛չ իրա ասածն ենք հասկացել, ո՛չ նորմալ պարապել ա»:

«**Մ3** – Իրա կյանքից էր խոսում»:

7. Teaching Staff

Ուսանողները նշեցին այն դասախոսների անունները, ում առավել արդյունավետ, և առավել անարդյունավետ են համարում (աղյուսակում նշում ենք այն դասախոսներին, ում հիշատակել է առնվազն երկու ուսանող).

The most effective lecturers	The most ineffective lecturers
<ul style="list-style-type: none"> • Միքայել Պողոսյան – 11 հոգի • Արշալույս Հարությունյան – 7 հոգի • Էդմոնդ Վարդումյան – 7 հոգի • Լուսինե Պողոսյան – 3 հոգի • Նարեկ Մարտիրոսյան – 3 հոգի 	<ul style="list-style-type: none"> • Ռոբերտ Զիթյան – 10 հոգի • Գայանե Հրաչյան – 8 հոգի • Սերգեյ Դավիդով – 6 հոգի • Դավիթ Հարությունյան – 2 հոգի

8. Academic Environment and Resources

Ուսանողները հիշեցին այն ժամանակը, երբ նոր էին ԵՊՀ եկել և փորձում էին հասկանալ, թե ինչ բուհում են սովորելու: Հիշում են իրենց հիասթափվածության զգացումը. իրենց դիմավորելու գործընթացը վատ էր կազմակերպված, ֆակուլտետի մասին տպավորությունը ստեղծվել էր այն մարդկանց միջոցով, ովքեր իրենց առաջին անգամ ողջունել էին և ում, ուսանողների խեսքերով, «ֆակուլտետում չէին սիրում», ուստի և ֆակուլտետի մասին ոչ համարժեք տպավորություն էր ստեղծվել:

«**Մ10** – Զգիտեմ, դպրոցական տարիքում, ավելի փոքր տարիքում մտածում ենք համալսարանը շատ լավ տեղ ա, գնանք բան, բայց ես չեմ տեսել էդ ամեն ինչը: Հա, էլի շփվելը կուրսընկերների հետ շատ հետաքրքիր ա եղել, բայց դասախոսների հետ հետաքրքիր չի եղել»:

Ուսանողները ոչ դրական են գնահատում նաև ԵՊՀ ընդհանուր միջավայրը. այն արդիական չէ, հարմարավետ չէ, տեխնիկական առումով՝ ոչ ժամանակակից: Հատկապես նշվեց համակարգիչներով համալրված լսարանների պակասը, որը, սակայն, մոտ ապագայում հավանաբար կլուծվի, քանի որ, ուսանողների խոսքերով, ֆակուլտետում տեղի է ունենում վերանորոգում և լսարանների համալրում տեխնիկայով: Ինչպես նշել են ուսանողները, այս ամենը նաև ուսանողական խորհրդի ջանքերի արդյունք է:

«Մ6 – Տեխնիկայի պահով ա շատ խնդիրներ առաջացել, որովհետև մենք, եթե համակարգչային լսարանում դաս պետք ա անենք ու էդ դասը պետք ա լինի համակարգչով, գոնե մեր ծրագիրը պիտի էդ համակարգիչներում լինի, եթե դասախոսը գալիս ասում ա ստատա, էդ ստատան պետք ա էդ համակարգչում լինի ու բացի դրանից, չպետք ա լինի 10 տարվա ուսանողի նյութ: Ես ամեն անգամ մտնում էի, ուղղակի ֆայլերը ջնջում էի ուրիշների, որովհետև տենում եմ, որ անցած տարվա էրեխեքի անուններն ա գրած, ու էդ համակարգիչը ահավոր ծանրացնում ա, չի աշխատում»:

«Մ11 – Բայց էդ հարցն էլ տենց չի լուծվել, որովհետև մեր կողքի լսարանում, որտեղ մենք մեր աշխատանքները անում ենք, համակարգիչները հենց էս պահի դրությամբ լրիվ նոր են»:

«Մ2 – Ես ուզում եմ նաև կարևոր բան նշել, էդ վերանորոգումը, որը հիմա տեղի ա ունենում, մեր կուրսի էրեխեքի, ուսխորհրդի ներկայացուցիչների շնորհիվ ա հատկապես, իրանց շատ մերսի, որ կարողացան որոշեն էս կարևոր բանը իրականացնեն»:

9. Recommendations (changes)

1. Բարելավել լսարանները:
2. Վերապատրաստել դասախոսներին՝ դասավանդման մեթոդաբանության արդյունավետության առումով:
3. Ավարտական աշխատանքների հանձնումն ու պաշտպանությունը փոխարինել ամբողջ ԿԾ-ի արդյունքում ստացված գիտելիքների ստուգումով՝ պետական քննության հանձնմամբ: